

Sygn. akt VIII Pz 12/19

POSTANOWIENIE

Dnia 15 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (spr.)

Sędziowie: SSO Teresa Kalinka

SSR (del.) Magdalena Kimel

po rozpoznaniu sprawy w dniu 15 kwietnia 2019r. w G.

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie Wyższej Szkoły (...) w R.

przeciwko I. W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek zażalenia pozwanego I. W.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Z.

z dnia 26 listopada 2018r. **sygn. akt** IV P 586/18

p o s t a n a w i a:

1. oddalić zażalenie;

2. zasądzić od powódki Wyższej Szkoły (...) w R. na rzecz pozwanej I. W. kwotę 225 zł (dwieście dwadzieścia pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

(-) SSO Teresa Kalinka	(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek	(-) SSR(del) Magdalena Kimel
Sędzia	Przewodniczący	Sędzia

UZASADNIENIE

Powódka Wyższa Szkoła (...) w R. wniosła o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego – wyroku Sądu Rejonowego w Z. z dnia 7 czerwca 2018 r. sygn. akt IV P 26/18 opatrzonego klauzulą wykonalności w dniu 3 sierpnia 2018 r. w zakresie punktu 1 w całości oraz w zakresie punktu 3 w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania. Jako pozwanego powódka wskazała I. W.. W uzasadnieniu wskazała, że jest uczelnią niepubliczną oraz, że pozwana w okresie od 2008 r. do 2016 r. była jej pracownikiem. Podała, że Sąd wyrokiem z dnia 7 czerwca 2018 r. w sprawie sygn. akt IV P 26/18 zasądził od niej na rzecz pozwanej zaległe wynagrodzenie w kwocie 6.000 zł oraz ryczałt za prywatny pojazd wykorzystywany do celów służbowych w kwocie 7407,90 zł. Następnie

powódka podniosła, że w dniu 24 lipca 2018 r. dokonała spłaty wszystkich kwot wynikających z wyżej opisanego tytułu wykonawczego. Od zasądanego wynagrodzenia odprowadzono również składniki na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne oraz zaliczkę na podatek dochodowy. Od ryczałtu za pojazd wykorzystywany do celów służbowych odprowadzono zaliczkę na podatek dochodowy. Zapłacona została również w całości kwota zasądzona tytułem kosztów procesu. Dopiero po dacie zapłaty wszystkich należności wyrok został zaopatrzony w klauzulę wykonalności i wszczęte zostało postępowanie egzekucyjne. Końcowo powódka podniosła zarzut spełnienia całości roszczenia pozwanej objętego tytułem wykonawczym stanowiącym podstawę prowadzenia egzekucji.

Wyrokiem z 26 listopada 2018 r. (IV P 586/18) Sąd Rejonowy w Z. w pkt 1 pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci wyroku wydanego przez Sąd Rejonowy w Z. Wydział IV Pracy w dniu 7 czerwca 2018 roku w sprawie o sygnaturze akt IV P 26/18, zaopatrzony w klauzulę wykonalności z dnia 3 sierpnia 2018 roku nadaną przez Sąd Rejonowy w Z., w zakresie punktu pierwszego i trzeciego, w pkt 2 zaś zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 765,00 zł tytułem kosztów postępowania, a w pkt 3 odstąpił od obciążania pozwanej kosztami procesu w pozostałym zakresie.

W uzasadnieniu orzeczenia o kosztach sądowych, Sąd I instancji podał, że na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, zasądzeniu od pozwanej na rzecz powódki podlega jedynie opłata od pozwu w kwocie 765 zł. Sąd Rejonowy wskazał, że w przedmiotowej sprawie zachodziły szczególnie uzasadnione wypadki przewidziane w art. 102 k.p.c. uzasadniające odstąpienie od obciążania kosztami zastępstwa procesowego, a to zarówno charakter roszczenia z jakim wystąpiła powódka jak i trudna sytuacja życiowa pozwanej – niskie dochody, konieczność sprawowania opieki nad chorym mężem.

Powódka wniosła zażalenie, w którym zaskarżyła postanowienie zawarte w 3 pkt wyroku. Powódka zarzuciła naruszenie przepisów prawa procesowego, a to:

- art. 98 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie mimo, że w zgromadzonym materiale dowodowym sprawy nie zaistniały szczególne okoliczności warunkujące odstąpienie od wyrażonej w tym przepisie ogólnej zasady odpowiedzialności za wynik procesu;
- art. 102 k.p.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie, pomimo braku faktycznego ustalenia przez Sąd I instancji okoliczności, dla których pozwana miałaby ze względu na wypadek szczególnie uzasadniony nie zostać obciążana obowiązkiem zwrotu kosztów procesu;
- art. 233 k.p.c. polegające na wyprowadzeniu ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wniosków co do sytuacji majątkowej pozwanej, które przy jego analizie zgodnie z zasadami logiki oraz doświadczenia życiowego z tego materiału w żadnym zakresie nie mogły zostać wyprowadzone;
- § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800) w sprawie opłat za czynności adwokackie, poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie w realiach niniejszej sprawy prowadzące do pozbawienia strony powodowej zwrotu należnych jej kwot tytułem kosztów procesu, za konieczność wytyczenia, którego pełną odpowiedzialność ponosiła strona pozwana.

Powódka domagała się zmiany zaskarżonego postanowienia poprzez zasądzenie od pozwanej na jej rzecz dalszych kosztów procesu w kwocie 3617 zł, w tym kwoty tytułem zastępstwa adwokackiego w wysokości 3600 zł oraz 17 zł tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu podnosiła, że wyrokiem z 26 listopada 2018 r. (IV P 586/18) Sąd Rejonowy w Z. w pełni podzielił stanowisko powódki, uwzględniając w całości roszczenie pozwu, jednak w ślad za tym rozstrzygnięciem nie poszło oparte o zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania – Sąd Rejonowy ograniczył się jedynie do zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki kwoty 765 zł, odpowiadającej w istocie uiszczonej przez powódkę w niniejszej sprawie opłacie od pozwu. Powódka wskazywała, że ustalenia faktyczne, które miały leż u podstaw takiej decyzji (trudna sytuacja życiowa pozwanej, niskie dochody, sprawowanie opieki

nad mężem) nie wynikają z żadnego ze zgromadzonych w sprawie dowodów, natomiast źródłem informacji o stanie majątkowym pozwanej pozostały wyłącznie oświadczenia jej pełnomocnika, który był zainteresowany skłonieniem Sądu do nieobciążania pozwanej kosztami postępowania. Nadto wskazywał, że na konto pozwanej kilka miesięcy wstecz przelana została z wykonania wyroku Sądu kwota przekraczająca 10 000 zł, co również nie podważa odstąpienia od obciążania jej kosztami procesu z uwagi na szczególnie uzasadnione wypadki przewidziane w art. 102 k.p.c.

W odpowiedzi na zażalenie pozwana wniosła o oddalenie zażalenia powódki oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych, ewentualnie o wzajemne zniesienie kosztów postępowania między stronami.

W uzasadnieniu pozwana wskazała, że po nadaniu klauzuli wykonalności wyrokowi Sądu Rejonowego w Z. w sprawie o sygnaturze akt IV P 26/18 pozwana złożyła wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko Wyższej Szkole (...) w R. jedynie w części, tj. w zakresie kwoty 3163,27 zł. Pozwana uważała, że kwoty zasądzone na jej rzecz są kwotami netto, dlatego też wniosek egzekucyjny był ograniczony co do części kwot. W ocenie pozwanej nieuzasadnionym było żądanie powódki, aby w całości, a więc co do kwoty wskazanej w pozwie, tj. 15 285 zł pozbawić wykonalności tytuł wykonawczy, tj. wyrok Sądu Rejonowego w Z. z 7 czerwca 2018 r. w sprawie IV P 26/18, bowiem egzekucja nigdy nie była prowadzona co do całej kwoty, tj. wierzycielka nie dochodziła wszystkich należności objętych ww. wyrokiem, bowiem dłużnik w części spełnił świadczenie. Nadto pozwana podkreśliła, że jest pokrzywdzona działaniami powódki, bowiem przez 3 lata nie otrzymywała od niej zaległego wynagrodzenia z różnych tytułów. Dodała, że pobiera emeryturę w wysokości 3344 zł, która prawie w całości pochłaniana jest przez miesięczne wydatki, na które składają się m.in. czynsz, media, wyżywienie, ubrania, środki czystości, lekarstwa, utrzymanie samochodu. Wobec powyższego, a także w związku z koniecznością zapewnienia opieki choremu na epilepsję mężowi, pozwana nie jest w stanie poczynić żadnych oszczędności.

Sąd Okręgowy w G. zważył, co następuje:

zażalenie powódki nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego zaskarżone postanowienie jest trafne albowiem odpowiada prawu. W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu Rejonowego w zakresie odstąpienia od obciążania pozwanej kosztami procesu na zasadzie art. 102 k.p.c. ponad zasądzoną kwotę 765 zł.

Sąd Okręgowy zgadza się z twierdzeniem powódki, że regułą w postępowaniu cywilnym jest zasada odpowiedzialności za wynik procesu określona w art. 98 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

Zgodnie natomiast z treścią art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Powyższy przepis stanowi wyjątek od reguły ponoszenia kosztów procesu przez stronę przegrywającą.

Sąd nie jest zobligowany do zastosowania art. 102 k.p.c., ale posiada taką możliwość, po rozważeniu całokształtu okoliczności sprawy. Sądy posiadają bowiem swobodę kształtowania orzeczeń o kosztach procesu, a więc i kosztach zastępstwa procesowego, samodzielnie decydują czy na gruncie konkretnej sprawy zachodzą owe "szczególne okoliczności" o jakich mowa w powoływanym wyżej przepisie, pozwalające na odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania.

W postanowieniu z dnia 24 października 2013r. sygn. IV CZ 61/13 (LEX nr 1389013) Sąd Najwyższy wskazał, iż hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania "wypadków szczególnie uzasadnionych", pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu.

W ugruntowanym w tym zakresie orzecznictwie Sąd Najwyższy wskazał również, że „zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego” (vide postanowienie z 14 stycznia 1974r., II CZ 223/73, LEX nr 7379, postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 1976r. sygn. IV Pz 61/76, LEX nr 7856, postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 1981r. sygn. IV Pz 11/81, LEX nr 8307, postanowienie Sądu Najwyższego 17 kwietnia 2013r. V CZ 132/12, LEX nr 1341732).

Ocena czy zaistniały przesłanki do zastosowania instytucji z art. 102 k.p.c. należy do sądu rozpoznającego sprawę i orzeczenie to podlega zmianie w wyniku weryfikacji instancyjnej jedynie w wyjątkowych wypadkach. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 29 października 2015r., sygn. akt: ACa 496/15 „Kwestia zastosowania art. 102 k.p.c. pozostawiona jest orzekającemu sądowi z odwołaniem się do jego kompetencji, bezstronności, doświadczenia i poczucia sprawiedliwości. Ocena w tym zakresie ma charakter dyskrejonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności i może być podważona przez sąd wyższej instancji w zasadzie jedynie wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa” (Legalis nr 1435257).

W ocenie Sądu Okręgowego w przedmiotowej sprawie zaistniały szczególnie uzasadnione przypadki uzasadniające zastosowanie art. 102 k.p.c. i odstąpienie od obciążania pozwanej kosztami procesu ponad kwotę 765 zł, odpowiadającej w istocie wysokości uiszczonej przez powódkę opłaty od pozwu.

Należy podzielić stanowisko Sądu I instancji co do okoliczności przedmiotowej sprawy oraz trudnej sytuacji rodzinnej i majątkowej pozwanej. Sąd I instancji poczynił w tym zakresie prawidłowe ustalenia i trafnie ocenił zasadność zastosowania art. 102 k.p.c. Sąd I instancji wprawdzie uwzględnił w całości roszczenie powódki w przedmiotowej sprawie, jednakże nie obciążył pozwanej jako przegranej kosztami procesu w całości. W ocenie Sądu Okręgowego słusznie. Należy mieć na uwadze – jak trafnie wskazywała pozwana w odpowiedzi na zażalenie – że niniejsza sprawa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego – wyroku Sądu Rejonowego w Z. z dnia 7 czerwca 2018 r. sygn. akt IV P 26/18 była pokłosiem sprawy o sygn. IV P 26/18, w której Sąd Rejonowy w Z. wyrokiem z 7 czerwca 2018 r. zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwoty tytułem zaległego wynagrodzenia ze stosunku pracy oraz ryczałtu za prywatny pojazd wykorzystywany do celów służbowych w łącznej kwocie 13 407,90 zł. Słusznie wskazywała pozwana w odpowiedzi na zażalenie, że była ona pokrzywdzona działaniami powódki – pracodawcy, która nie płaciła jej wynagrodzenia przez dłuższy okres. W związku z powyższym nie sposób przychylić się do twierdzeń powódki wskazanych w zażaleniu, że skoro pozwana otrzymała na konto zasądzone ww. wyrokiem Sądu Rejonowego w Z. kwoty zaległych wynagrodzeń, to powinna ponieść w całości koszty niniejszego procesu. Powyższe okoliczności z pewnością pozwalały uznać, że w sprawie zachodziły szczególnie uzasadnione wypadki, o których mowa w art. 102 k.p.c.

Sąd Okręgowy zgadza się również z oceną sytuacji rodzinnej i majątkowej pozwanej dokonanej przez Sąd I instancji. Trafnie Sąd Rejonowy wskazał, że pozwana osiąga niskie dochody i musi sprawować opiekę nad chorym mężem. Nadto jak wskazywała w odpowiedzi na zażalenie pozwana, pobiera ona emeryturę w wysokości 3344 zł, która prawie w całości pochłaniana jest przez miesięczne wydatki, na które składają się m.in. czynsz, media, wyżywienie, ubrania, środki czystości, lekarstwa, utrzymanie samochodu. Wobec powyższego, a także w związku z koniecznością zapewnienia opieki choremu na epilepsję mężowi, trudno wyobrazić sobie, by pozwana mogła poczynić oszczędności pozwalające na zapłatę całości kosztów procesu.

W tej sytuacji Sąd I instancji, powołując się na zasady współżycia społecznego, prawidłowo – w oparciu o art. 102 k.p.c. – odstąpił od obciążania pozwanej kosztami procesu ponad kwotę 765 zł.

W ocenie Sądu, koszt opłaty od pełnomocnictwa nie wchodzi w skład kosztów postępowania, o czym jednoznacznie przesądził Sąd Najwyższy w postanowieniu z 11 września 2012 r. (III PK 16/12 LEX nr 1619863), w którym uznał, że złożenie dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa w sprawie pracowniczej nie podlega

opłacie skarbowej. Opłata taka nie wchodzi w skład niezbędnych kosztów procesu, o których mowa w art. 98 § 1 k.p.c. W uzasadnieniu swojego postanowienia, Sąd Najwyższy uznał, że opłata skarbowa od pełnomocnictwa, byłaby wydatkiem pełnomocnika tej strony i wchodziłaby w skład kosztów procesu, gdyby obowiązek jej uiszczenia wynikał z przepisów obowiązującego prawa, tymczasem stosownie do art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej, nie podlega opłacie skarbowej złożenie dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa albo jego odpisu, wypisu lub kopii w sprawie zatrudnienia, wynagrodzenia za pracę. Nie ulega wątpliwości, że niniejsza sprawa, w której przedmiotem sporu jest pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku zasądzającego zaległe wynagrodzenie za pracę, dotyczy zatrudnienia, w związku z czym nie ma obowiązku uiszczenia opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. W konsekwencji przyjąć należy, że koszty uiszczonej opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, które z mocy ustawy nie podlega tej opłacie, nie stanowią kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony i nie ma podstaw do zasądzenia równowartości tej opłaty od strony przegrywającej proces.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy w Gliwicach uznał zażalenie powódki za bezzasadne i w oparciu o art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł o jego oddaleniu.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 i § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r., poz. 1800 ze zm.).

(-) SSO Teresa Kalinka	(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek	(-) SSR(del) Magdalena Kimel
Sędzia	Przewodniczący	Sędzia